ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ІНКЛЮЗИВНОГО МІСТОБУДУВАННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ В ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД

Наталія Сердюк,
доктор юридичних наук, професор, професор кафедри права та публічного управління Київського національного університету будівництва і архітектури м. Київ, Україна

Відбудова України вимагає створення безбар'єрного простору, що є необхідною умовою для забезпечення рівних прав та можливостей для всіх громадян. Це зумовлено не лише гуманітарними міркуваннями, оскільки війна значно збільшила кількість людей з інвалідністю, а й економічними перевагами, такими як стимулювання туризму та залучення інвестицій через універсальний дизайн. Дотримання міжнародних правових стандартів, зокрема Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю [1], та забезпечення демократичного процесу залучення громадськості до прийняття рішень є невід'ємними складовими справедливого та рівноправного відновлення країни.

Війна завдала не лише фізичних руйнувань, але й спричинила значне збільшення кількості людей з інвалідністю серед цивільного населення та військових. Без створення доступних умов для них повернення до повноцінного життя стає практично неможливим. Відновлення без урахування принципів безбар'єрності призведе до подальшої ізоляції та маргіналізації цих людей, обмежуючи їхні можливості для участі в житті суспільства, здобуття освіти, працевлаштування та доступу до базових послуг.

Створення доступного середовища, де кожен, незалежно від фізичних можливостей, може вільно пересуватися, користуватися громадським транспортом та відвідувати культурні й спортивні заходи, є не лише питанням комфорту, а й питанням гідності та рівних прав людини [2; 3]. Це відображає гуманістичні цінності суспільства, що прагне забезпечити кожному можливість для повноцінного життя. Інклюзивне містобудування стає символом турботи та поваги до кожної людини.

У контексті відбудови України, безбар'єрний простір є ключовим інструментом для забезпечення повноцінної участі в житті суспільства не лише людей з інвалідністю, а й інших маломобільних груп, таких як люди похилого віку, батьки з дитячими візками та тимчасово травмовані особи [4]. Створення доступних будівель, транспортної інфраструктури та громадських просторів руйнує бар'єри, сприяючи активній участі в освіті, працевлаштуванні, культурних та спортивних заходах. Інклюзивне містобудування створює умови для формування згуртованого та справедливого суспільства, де кожен відчуває себе частиною спільноти, де цінують різноманітність та поважають права кожної людини.

Інклюзивне містобудування є невід’ємною складовою сталого розвитку країни, адже створення безбар’єрного простору не лише забезпечує рівні права

та можливості, але й стимулює економічне зростання. Доступність інфраструктури, будівель та послуг відкриває нові можливості для розвитку туризму, залучаючи відвідувачів з різними потребами, що сприяє збільшенню туристичного потоку та надходженню коштів до місцевих бюджетів.

Універсальний дизайн, який враховує потреби всіх користувачів, робить міста більш привабливими для проживання та ведення бізнесу, створюючи комфортні умови для працівників, клієнтів та інвесторів [5]. Інвестиції в інклюзивне містобудування є стратегічним кроком, що сприяє створенню стабільних та довгострокових економічних переваг. Доступність інфраструктури підвищує продуктивність праці, зменшує витрати на соціальну підтримку та сприяє розвитку інновацій. Крім того, створення безбар'єрного простору сприяє розвитку малого та середнього бізнесу, адже люди з інвалідністю та інші маломобільні групи населення стають активними споживачами товарів та послуг, створюючи нові ринкові ніші та можливості для підприємців.

Правовий аспект інклюзивного містобудування в процесі відбудови України вимагає комплексного підходу, що охоплює не лише дотримання чинних норм, але й активне вдосконалення законодавства для забезпечення реальної безбар'єрності. В умовах війни виникає унікальна можливість створити правову базу, яка б гарантувала доступність усіх об'єктів для людей з інвалідністю та інших маломобільних груп. Це включає чіткі вимоги до будівництва та реконструкції, механізми контролю та відповідальність за порушення.

Важливим є також врахування міжнародних стандартів, зокрема Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, ратифікованої Україною. Відновлення країни має відбуватися з дотриманням міжнародних стандартів та принципів універсального дизайну, а також вдосконаленням національного законодавства та забезпеченням його ефективного виконання.

Крім того, правовий аспект передбачає забезпечення участі громадськості в процесі містобудування, гарантуючи право на інформацію та вплив на прийняття рішень. Це створює умови для відкритого діалогу між владою, громадськими організаціями та людьми з інвалідністю, що сприяє розробці ефективних та інклюзивних рішень. Важливим є також створення механізмів правового захисту прав людей з інвалідністю, включаючи можливість оскарження рішень та отримання компенсації.

Демократичний аспект інклюзивного містобудування є фундаментальним для побудови справедливого та рівноправного суспільства [6]. В умовах війни важливо забезпечити широку участь громадськості у прийнятті рішень щодо відновлення міст та селищ. Це передбачає забезпечення прозорості та відкритості інформації, проведення громадських слухань та консультацій, а також створення платформ для діалогу. Важливо також забезпечити представництво інтересів людей з інвалідністю в органах місцевого самоврядування та на етапі розробки містобудівної документації. Демократичний аспект інклюзивного містобудування сприяє розвитку громадянського суспільства та зміцненню довіри.

Ефективна взаємодія між органами влади, громадськістю та бізнесом є ключовим фактором успішної реалізації проектів, спрямованих на створення безбар'єрного простору [7]. Органи влади формують законодавчу базу та стратегії, громадські організації представляють інтереси людей з інвалідністю, а бізнес пропонує інноваційні рішення та фінансову підтримку. Співпраця цих трьох секторів дозволяє створити синергію, де кожен учасник робить унікальний внесок, сприяючи досягненню спільних цілей.

Психологічний аспект інклюзивного містобудування має надзвичайно важливе значення, адже війна завдала глибоких психологічних травм. Створення безбар'єрного простору не лише забезпечує фізичну доступність, але й сприяє психологічному відновленню та реабілітації. Для людей з інвалідністю можливість вільно пересуватися та користуватися громадськими місцями є важливим фактором повернення до нормального життя. Інклюзивне містобудування створює відчуття безпеки та комфорту, зменшуючи стрес та тривожність. Крім того, доступність громадських просторів сприяє соціальній інтеграції, допомагаючи подолати почуття ізоляції та самотності.

Таким чином, інклюзивне містобудування є невід'ємною частиною процесу відбудови України. Це не лише питання створення фізично доступного середовища, а й питання побудови справедливого, рівноправного та гуманного суспільства, де кожен громадянин має рівні можливості для повноцінної участі в усіх сферах життя. Усунення бар'єрів сприяє соціальній інтеграції та згуртованості. У контексті відбудови України, інклюзивне містобудування набуває особливого значення, оскільки відновлення міст та селищ має відбуватися з урахуванням потреб усіх громадян, включаючи людей з інвалідністю, що сприятиме відновленню соціальної взаємодії суспільства.

Список використаних джерел

1. Конвенція про права осіб з інвалідністю. 13.12.2006. Конвенцію ратифіковано Законом № 1767-VI від 16.12.2009. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text (дата звернення: 09.05.2025).

2. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 № 875-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text (дата звернення: 09.05.2025).

3. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.20201 № 695. (У редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13.08.2024 № 940). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text (дата звернення: 09.05.2025).

4. Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 № 366-р. (У редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.03.2025 № 294-р). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#n10 (дата звернення: 09.05.2025).

5. Як зробити місто комфортним для усіх: філософія універсального дизайну. GURT. Матеріал створено на основі зустрічі "Універсальний дизайн: як зробити міста доступними та зручними для всіх" у рамках спільної програми ПРООН, ЮНІСЕФ, ВООЗ та МОП «Сприяння інтеграційній політиці та послугам для людей з інвалідністю в Україні». URL: http://gurt.org.ua/news/recent/22340/ (дата звернення: 09.05.2025).

6. Сердюк Н. А. Обов'язок держави щодо соціального Захисту громадян в умовах війни: сучасна українська практика. Реалізація конституційного права на охорону здоров'я в умовах війни: український досвід та міжнародні стандарти: матеріали міжнародної правової школи, м. Ужгород, 10 лютого 2023 р. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2023. – С. 87-95

7. Федюк В. Партнерство і співпраця влади і бізнесу на місцевому рівні – запорука успішного розвитку громад. Портал «Децентралізація». URL: https://decentralization.ua/news/19082 (дата звернення: 09.05.2025).

ЗМІСТ

ВСТУП……4

Арзянцева Д.
ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ДОСЯГНЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ НЕЙТРАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ……...6

Білянська Н.
ПРАВО БАТЬКІВ НА ВИХОВАННЯ ДИТИНИ В КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА……...…11

Волох Д.
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ КЕРІВНИКІВ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ПРИ СУБ'ЄКТАХ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА……...14

Гармаш О.
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ПІДХОДИ ДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА УСУНЕННЯ ЗАГРОЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ……18

Гончаренко А., Савченко А.
РОЛЬ ІНСТИТУТУ РЕІНТЕГРАЦІЇ, РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВЕТЕРАНІВ «АРХІТЕКТУРА СТІЙКОСТІ» КНУБА У ФОРМУВАННІ ВЕТЕРАНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ ЯК ОПОРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТІ, БЕЗПЕКИ ТА ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ……21

Гончарик Л.
НЕВИДИМІ РАНИ ДИТИНСТВА: ВИКЛИКИ ТА ДОПОМОГА ДІТЯМ У ПРИФРОНТОВИХ ЗОНАХ УКРАЇНИ……...…24

Захаркевич Н.
ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ КЛІМАТИЧНО НЕЙТРАЛЬНОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ……27

Зимомря І., Зимомря О.
РЕФОРМА ВИЩОЇ ОСВІТИ В ІЗРАЇЛІ: СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ТА МОЖЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ……32

Іжевський П.
УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЮ ПОЛІТИКОЮ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ В УКРАЇНІ……36

Козакова І., Провоторов О.
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ВИБОРЧИХ ПРАВ В КРИЗОВИЙ ТА ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОДИ……...40

Кузьменко О.
АКТУЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ, ОТРИМАНОЮ В НАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ……..43

Лаговська Н.
ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ У ВОЄННИЙ ЧАС……48
Лисенко О.
ГІБРИДНА СТІЙКІСТЬ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ У ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ……52
Миколаєць В.
ПРАВА СІМЕЙ ЗАГИБЛИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: ЗАКОНОДАВЧІ ГАРАНТІЇ ТА РЕАЛЬНІ ВИКЛИКИ……56
Новицька Н., Розпаченюк Ю.
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАУКИ У В КРИЗОВИЙ І ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД……59
Процюк Н.
СМАРТ-ТРАНСПОРТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОМ'ЯКШЕННЯ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН……62
Рудь С.
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ КАДРОВОГО ЯДРА ОРГАНУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ……67
Рядінська В., Сєднєв Ю.
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ……71
Сачок Р.
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ……77
Сердюк Н.
ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ІНКЛЮЗИВНОГО МІСТОБУДУВАННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ В ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД……80
Сівков С.
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ В УМОВАХ ОСОБЛИВОГО ПЕРІОДУ……84
Силенко Л.
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОХОВАЛЬНОЇ СПРАВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ……88
Титикало Р.
НОРМАТИВНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ТА АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ФІНАНСОВОЇ САМОСТІЙНОСТІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ……91
Циганчук Н.
ДОДАТКОВІ ВІДПУСТКИ ВІЙСЬКОВИМ – ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ……95

Шевченко А.
ЗМІСТ СВОБОДИ В УЯВЛЕННІ ГОРОДЯН В ЕПОХУ ВИСОКОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ……..100

УДК 338.330.1 : 342.951
ББК 67.301.141.1
Д 63

Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту захисту інформаційних прав громадян
(протокол №12 від 26.06. 2025 р.)

Д 63 Державна політика у кризовий і посткризовий період: збірник тез Ізраїльсько-європейського саміту громадського співробітництва, Прага-Київ, 21-23 травня 2025. – Київ: ІЗІПГ, 2025. – 103 с. – Електронне наукове видання.

ISBN 978-966-8126-89-5

До збірника увійшли тези доповідей учасників Ізраїльсько-європейського саміту громадського співробітництва «Державна політика у кризовий і посткризовий період». Публікації відображають результати наукових пошуків авторів, присвячених висвітленню актуальних питань, пов'язаних із реалізацією державної політики у кризовий і посткризовий період, аналіз практичного досвіду застосування міжнародного законодавства, розробка пропозицій щодо його вдосконалення, а також обмін досвідом між науковцями, практиками та представниками органів державної влади для пошуку оптимальних шляхів вирішення правових проблем, що виникають в умовах збройної агресії.

Видання розраховане на широке коло читачів, які цікавляться окресленою проблематикою.

Тези подано в авторській редакції.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, назв, назв підприємств, установ, організацій та іншої інформації, поданої в тезах доповідей, несуть автори матеріалів та їх наукові керівники.
Висловлені думки авторів можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї жодних зобов'язань.
Перекладі і передруки дозволяються лише за згодою авторів.

УДК 351.713 ББК 67.301.141.1
ISBN 978-966-8126-89-5
© ІЗІПГ, 2025

Akademie ekonomky a pedagogiky
Київський національний університет будівництва та архітектури
Національний університет "Львівська політехніка"
Державний податковий університет
Київський національний університет імені Вадима Гетьмана
Черкаський державний технологічний університет
Державний торговельно-економічний університет
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова
Ужгородський національний університет
Академія праці, соціальних відносин і туризму
Громадська організація «Інститут захисту інформаційних прав громадян»
Бородянська селищна рада Бучанського району Київської області
Комунальне підприємство «Міжобласний центр медичної генетики і пренатальної діагностики ім. П.М. Веропотвеляна» Дніпропетровської обласної ради»
Інститут реінтеграції, реабілітації та професійного розвитку Ветеранів «Архітектура Стійкості» КНУБА
Ветеранський кластер України

ІЗРАЇЛЬСЬКО-ЄВРОПЕЙСЬКИЙ САМІТ ГРОМАДСЬКОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Збірник тез

Державна політика у кризовий і посткризовий період

21 – 23 травня 2025 року, м. Прага.